

יש לו יניקה במשהו מהקדושה. וזהו ענין משאחז"ל (פדר"א פל"ט) שראשו של עשו קבור במערת המכפלה כיון שיש לו יניקה קצת מהקדושה.

ובזה יש לבאר ענין ויאהב יצחק את עשו, שיצחק סבור היה שיעקב ועשו שניהם צדיקים, אחר שנולדו מאשה הוגנת, וחשב ששניהם הם מצד הקדושה, אלא שיעקב הוא מדת החסד ועשו הוא מדת הגבורה, וע"כ ויאהב יצחק את עשו, כיון שיצחק הוא מדת הגבורה אהב את עשו שסבר שהוא מינו, מדת הגבורה מצד הקדושה, וכדאי' בווה"ק (ח"א קלו:): ע"ז שכל מין אוהב את מינו. ורבקה אוהבת את יעקב, כי לה נאמר מאת ה' שני גוים בבטנך ושני לאומים ממעיך יפרדו, שאחד הוא מצד הקדושה והאחד מצד הקליפה, וע"כ ידעה כי עשו הוא מהקליפה.

ועפ"ז י"ל מה שהקשו המפרשים מדוע היתה דעת יצחק לברך רק את עשו, שאף כי אהב את עשו הרי ודאי ידע שיעקב הוא איש צדיק תם ויושב אהלים, ומדוע א"כ לא היה חפץ לברכו. והבי', כי יצחק היה סבור שיעקב הוא מדת החסד וע"כ אינו

זקוק לברכה, כי מדת החסד אינה צריכה לברכה, שבכח מדת החסד להמשיך בעצמה את הברכה. וכמו שמצינו באברהם מקור החסד, שאמר לו הקב"ה והיה ברכה, שהוא עצמו יכול להמשיך הברכה מכח מדת החסד שלו, וא"כ אין יעקב זקוק לברכתו. אבל עשו צריך הוא לברכה, שמדת הגבורה צריכה לברכה. וכמ"ד ויהי אחרי מות אברהם ויברך א' את יצחק, כיון שיצחק הוא מדת הגבורה לכך נצרך לברכה.

ואמנם תכלית רצון ה' היה שיעקב יקבל הברכות, וכמו שאמרה רבקה ליעקב עלי אתאמר בנבואה שסופך לקבל הברכות, כיון שהאמת היא שיעקב בעצמו כלול מחסד וגבורה, וכיון שיש בו גם מדת הגבורה ע"כ הוא צריך לברכה. ולכן אהב יצחק את עשו, ע"ד דאי' בספה"ק שהאברים של האבות הק' היו מזוככים כ"כ עד שמעצמם עשו את רצון ה', וכיון שזה היה תכלית רצון ה' שיבא יעקב ויטול ברכותיו, ע"כ נסתבב כך שיצחק אהב את עשו ורצה להעניק לו הברכות, שזה הביא לתכלית רצון ה' שיבואו הברכות למקורם האמיתי.

ויתרוצצו הבנים בקרבה

ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרוש את ה', ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך ושני לאומים ממעיך יפרדו וגו' ורב יעבוד צעיר. ובאור החיים הק' מקשה איך יתכן שצדקת קדושה כרבקה תאמר אם כן למה זה אנכי בגלל הצער והיסורים כדפירש"י, ועוד מקשה מה תשובה השיב לה הקב"ה שני גוים בבטנך, על הצער והיסורים שהיא סובלת.

אכן בי' הענין כדאי' בתורת אבות ועוד ספה"ק, דהנה המחשבות נקראים בנים, וזהו ענין ויתרוצצו הבנים, ששני סוגי מחשבות התרוצצו בקרבה, מחשבות קדושות ומחשבות טמאות. וכמובא ברש"י

מחז"ל שכשהיתה עוברת ליד מקום קדוש היה יעקב מפרכס לצאת וכשהיתה עוברת על מקום טומאה היה עשו מפרכס לצאת, והיינו כי המחשבות היו אצלה מעורבים טוב ורע. ותאמר אם כן למה זה אנכי, כלומר שאם זה בן שהוא עירוב טוב ורע למה זה אנכי, שהרי כל פגם עץ הדעת היה עירוב טוב ורע, והאבות הק' המשיכו את עולם התיקון וכל עבודתם היתה לטהר את עירוב הטוב והרע, ואם בן זה שלה הוא תערובת טוב ורע למה זה אנכי. ותלך לדרוש את ה' ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך, פי' אין זה בן אחד שהטוב והרע מעורבים בו, אלא שני גוים בבטנך, אחד שכולו ממקור הטוב ושני שכולו ממקור הרע, ובה נחה דעתה.

בעניני איסור מתיירא האדם לעבור עליהם מפני העונש ומפני השכר, אבל עניני היתר הריהם בלתי לה' לבדו. ותכלית כל התורה והמצוות היא ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך, שזהו מקור ושורש ענין קדש עצמך במותר שהוא שוקל מהו רצון ה', וזוהי תכלית התורה. וזהו הכח שרב יעבוד צעיר, באם יהודי מקדש עצמו במותר שזהו רק משום רצון ה', מובטח לו שרב יעבוד צעיר, שהנצחון יהיה לצד היצ"ט והרע יכנע אליו. ונכלל בזה דאף שלכאורה עדיף כוחו של יצה"ר שהוא ראשון שמיד עם לידת האדם לפתח חטאת רובץ, אעפ"כ רוב יעבוד צעיר, כחו של הטוב הוא יותר חזק, שהמלחמה היא אמנם קשה ביותר אבל הנצחון הסופי הוא בידו של יהודי, שאם מקדש עצמו במותר מכניע בזה את כח הרע המושרש בו מיום היולדו.

והוא ע"ד שביארנו במאה"כ והיה עקב תשמעון וגו' ושמר ה"א לך את הברית וגו' ואהבך וברכך, שלא מצינו באף מקום בתורה ברכה כזו בלשון "ואהבך", שבדרך כלל הברכות הן ונתתי גשמיכם בעתם וכיו"ב, ומדוע כאן נאמר ואהבך. אכן פי' והיה עק"ב תשמעון הוא ג"כ שמקדש עצמו במותר, והיות שהוא עושה זאת רק מתוך אהבת ה' ולא מחמת שום מניעים אחרים שהרי אין ע"ז שכר ועונש, הרי מדה כנגד מדה, הקב"ה נותן לו אהבתו ואהבך. ואם איתא בפרי הארץ שכל הנאה גשמית שאדם נהנה אפי' של היתר הר"ז נרגן מפריד אלוף, שעושה מסך המבדיל בין יהודי להשי"ת, הרי כמו כן להיפך, שכאשר יהודי מקדש עצמו במותר הריהו מתקרב עי"ז להשי"ת. ועל כל פשעים תכסה אהבה, כאשר יהודי מוסר להשי"ת מעצמו, מהדברים שנפשו מתמדתו, ולא מחמת העונש אלא מפני שכך רצונו ית', אז על כל פשעים תכסה אהבה, וזוכה לואהבך, ומובטח לו שרב יעבוד צעיר. וע"ז נאמר וידו אוחות בעקב עשו, שזהו הכח ליהודי מהקב"ה לעמוד כנגד כח הרע והתאוות שלא ירמוס אותו.

וכך זה כל ימי חייו של יהודי, בבחינת ויתרוצצו הבנים בקרבה, ויש שגם לאחר עשרות שנים שעובד להשי"ת שוב עומד האדם בפני מצב

ומרומז בזה ע"ד העבודה, דשני הגויים הם שני היצרים שיש באדם, יצר הטוב ויצר הרע, שכך קבע הקב"ה את סדר העולם שתהיה מלחמה תמידית בין יצר הטוב ליצר הרע. והתכלית היא כאומרו ורב יעבוד צעיר, רב הוא היצה"ר שבא הראשון, כמד"כ לפתח חטאת רובץ שמיד עם לידתו של אדם נולד עמו היצה"ר שבקרבו, ואילו היצ"ט נקרא צעיר שמגיע אליו אח"כ בהיותו בן י"ג שנה כשנכנס לשנתו הי"ד. וכמש"כ הגה"ק רבי חיים ויטל בפ"י אור לארבעה עשר בודקין את החמץ, שמרומז לראשית שנת הי"ד של האדם שאז בא אליו היצ"ט ואז בודקין את החמץ לעקור את הרע. והתכלית היא ורב יעבוד צעיר, להכניע היצה"ר תחת היצ"ט. ויצא הראשון אדמוני כולו כאדרת שער, ראשון היינו היצה"ר שבא מיד כשאדם נולד, אדמוני מורה על תאוות ורתיתת הדם לעבירה. ויקראו שמו עשו, עשו מלשון עשוי, שהוא עשוי ומושלם, שכבר עם לידתו של אדם היצה"ר שלו כבר עשוי ומושלם בתכלית השלמות שלפתח חטאת רובץ. ואחרי כן יצא אחיו, הוא היצ"ט שבא רק אח"כ בשנתו הי"ד, וידו אוחות בעקב עשו כלשון התורה אבות שאוחזו אותו בעקביו "זאל ער עם ניט צוטרעטן", שחלק הרע לא ירמוס את חלק הטוב. ומרומז ב"וידו" לשנת הי"ד, שאז ידו אוחות בעקב עשו להכניע את הרע שבקרבו.

וי"ל עוד בפ"י אומרו וידו אוחות בעקב עשו ויקרא שמו יעקב. בהקדם מה שצ"ב במה שקרא שמו יעקב ע"ש וידו אוחות בעקב עשו, הרי אחיות ידו בעקב עשו היתה רק בעת ההיא ואינה דבר תמידי, ומדוע איפוא קרא הקב"ה את שמו יעקב ע"ש זה דמשמע שהוא ענין נצחי. וכן צ"ב מדוע קרא שמו יעקב ולא עקב. וי"ל בזה, כדאיתא בספה"ק דעק"ב ר"ת ק'דש עצמך במותר, וזהו וידו אוחות בעק"ב עשו, שבענין זה של קדש עצמך במותר מתנהלת המלחמה העיקרית בין יעקב לעשו. וזה אומרו ורב יעבוד צעיר, שלכאורה מה שייך הבטחה שרב יעבוד צעיר היינו שהנצחון יהיה לצד היצ"ט, הרי יש לאדם בחירה בין רע לטוב. אלא כאמור שהדברים מוסבים על הקרב העיקרי המכריע עם היצה"ר שהוא בענין קדש עצמך במותר, דאם

של ויתרוצצו הבנים בקרבה, שעדיין לא נשבר כח הרע שבקרבו. ודבר זה שובר מאד את האדם וגורם לו ליפול ברוחו, שהרי כבר הרבה שנים הוא עובד את השי"ת ומנצח את יצרו ועתה שוב מתברר לו שהרע עדיין שולט בו. לכך כתבה התורה וידו אוחות בעק"ב עשו, שזהו כח האחיזה של יהודי לבטל כח הרע אשר לפתח חטאת רובץ, שבאמצעותו ישיג את הנצחון שרב יעבוד צעיר. וזהו כל תכלית רצון ה', שתהיה ידו אוחות בעק"ב עשו, לקדש עצמו במותר לו. ועוד יש לדעת בזה, שהרי באמת איתא בספה"ק החשבון שאם האדם כבר ניצח את יצרו לשם מה יש לו עוד לחיות בעולם. אלא תכלית רצון ה' היא שיהודי ילחם כל ימיו להכניע את הרע תחת הטוב, שרב יעבוד צעיר, ותמיד תהיה ידו אוחות בעקב עשו, זהו התפקיד כל החיים וזהו תכלית כל התורה. וכמסופר על הרה"ק מברדיצ'וב אשר פ"א קודם כל נדרי בא אליו היצה"ר לפתותו לעבירה החמורה ביותר רח"ל, ואמר שנתן לו דחיפה כזו שהשליך אותו מעוד עשרת אלפים יהודים.

שלכאורה א"א להבין זאת שיהיה יצה"ר כזה קודם כל נדרי ואצל הברדיצ'בער הק', אלא שתכלית רצון ה' נתקיים בזה, שרצונו ית' הוא שרב יעבוד צעיר, וכ"ש שגם בענינים שלא אסרתם התורה אלא שאינם לרצון ה'.

ולכן ויקרא שמו יעקב. עק"ב הוא קדש עצמך במותר. והאות י' שבתחילה, ענינה כמו שמצינו עוד ביעקב דכתיב לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלקים ואנשים ותוכל, שגם בזה לכאורה היה צ"ל שראל, אלא שענין היו"ד הוא כמו שמצינו בפר' פנחס שבכל שמות משפחות השבטים הוסיף עליהם ה"א ויו"ד, ופירש"י שהטיל הקב"ה שמו עליהם להעיד על קדושתם, וזהו שאמר דוד שבטי י"ה עדות לישראל להודות לשם ה', שהקב"ה חתם עליהם בשם ה' להעיד עליהם. ועד"ו היא היו"ד שבשם יעקב, שהקב"ה חותם בשם ה' על קדש עצמך במותר, ויקרא שמו יעקב. ודבר זה הוא נצחי, שזוהי המטרה והתכלית של יהודי בעולם.

ויאהב יצחק את עשו

א.

וכו'. היינו לפי שכל מין אוהב את מינו ונמשך אליו ויצחק סבר שהוא שייך למדתו מדת הגבורה. אכן אכתי צ"ב הברכות שברך, הוה גביר לאחיך וישתחוו לך בני אמך, שלפי דעתו ברך את עשו שיהיה שליט על יעקב ולמעלה ממנו, ומה ראה על ככה, והרי בודאי ידע ערכו של יעקב.

וי"ל בבי' הענין, דהנה יצחק ידע שמחלציו עתידים לצאת מדות חסד וגבורה שיחדיו הם מדת תפארת. וכדאי' שזה היה ענין הנסיון שניסה אליעזר את רבקה, כמד"כ והיה הנערה אשר אמר אליה הטי נא כדך ואשתה ואמרה שתה וגם גמליך אשקה אותה הוכחת לעבדך ליצחק. שלכאורה קשה מדוע אותה הוכחת לעבדך ליצחק, הרי יצחק הוא מדת הגבורה, ואילו הנסיון מראה שהיא כולה ממדת החסד. אלא

ויאהב יצחק את עשו. בזה"ק (ח"א קלט.) מקשה היך לא ידע יצחק כל עובדיו בישין דעשו, והא שכינתא הות עמיה, דאי לא שריא עמיה שכינתא היך יכיל לברכא ליה ליעקב בשעתא דברכיה. אלא ודאי שכינתא הות דיירא עמיה בביתא ודיירא עמיה תדיר, אבל לא אודעא ליה בגין דיתברך יעקב בלא דעתיה וכו'. עוד איתא שם (קלז:), בטעם מדוע אהב יצחק את עשו, אלא כל זינא רחים ליה לזיניה ואיתמשיך ואזיל זינא בתר זיניה, תא חזי, עשו נפק סומק, כמד"כ ויצא הראשון אדמוני כלו וגו', ואיהו זינא דיצחק, דאיהו דינא קשיא דלעילא, ונפק מיניה עשו דינא קשיא לתתא דדמיה לזיניה, וכל זינא אזיל לזיניה, ועל דא רחים ליה לעשו יתיר מיעקב